

Ekonomiutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 5 d § i lagen om temporärt kostnadsstöd för företag

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 5 d § i lagen om temporärt kostnadsstöd för företag (RP 39/2022 rd): Ärendet har remitterats till ekonomiutskottet för betänkande.

Utlåtande

Utlåtande har lämnats av

- kulturutskottet KuUU 10/2022 rd

Sakkunniga

Utskottet har hört

- industriråd Mikko Huuskonen, arbets- och näringsministeriet
- servicechef Mari Selviranta, Statskontoret
- ledande ekonom Riku Buri, Konkurrens- och konsumentverket
- professor Otto Toivanen, Helsinki Graduate School of Economics
- jurist Jukka Suominen, Turism- och Restaurangförbundet rf
- ekonomisk expert Olli Toivanen, Servicefacket PAM rf
- kommunikationsråd Maria Sahlstedt, Tapahtumateollisuus ry.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- finansministeriet
- Suomen kunto- ja terveystieteiden tutkimuskeskus SKY ry
- Finlands näringsliv rf
- Messu- ja tapahtumajärjestäjät ry
- Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- Resebranchens förbund i Finland rf
- Företagarna i Finland rf.

Betänkande EkUB 9/2022 rd

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om temporärt kostnadsstöd för företag ändras genom en förlängning av möjligheten att bevilja kostnadsstöd även med stöd av en stödordning som anmälts till Europeiska kommissionen med stöd av avsnitt 3.12 i den tillfälliga ramen för statligt stöd. Enligt stödordningen kan ett företag få kostnadsstöd, om det är föremål för en offentligrättslig begränsning i anslutning till pandemihanteringen och om företagets stödkvot på 2,3 miljoner euro har uppnåtts eller håller på att uppnås, men det fortfarande är motiverat att bevilja företaget kostnadsstöd. Det största stödbelopp som kan beviljas är enligt förslaget 6 miljoner euro. Företagets icke täckta fasta kostnader kan ersättas upp till ett maximibelopp på 12 miljoner euro. Stödperioden och förfarandet motsvarar det gällande kostnadsstödet. Det föreslås att Statskontoret ska vara statsbidragsmyndighet.

Syftet med lagen är att i den svåra situation som orsakats av covid-19-pandemin stödja kontinuiteten i verksamheten i de företag som drabbats av förbuds- och begränsningsåtgärder i anslutning till hanteringen av coronapandemin samt att minska antalet företag som går i konkurs genom att ge företagen mer tid att anpassa sin verksamhet och sina kostnader. Ansökningstiden inleds enligt förslaget i maj 2022.

Den föreslagna lagen träder i kraft vid en tidpunkt som föreskrivs genom förordning av statsrådet.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Den föreslagna lagstiftningens huvudsakliga innehåll. I propositionen föreslås det att lagen om temporärt kostnadsstöd för företag ändras. Ändringen består av en förlängning av möjligheten att bevilja kostnadsstöd även med stöd av en stödordning som anmälts till Europeiska kommissionen på grundval av avsnitt 3.12 i den tillfälliga ramen för statligt stöd. Ett företag kan få kostnadsstöd, om det är föremål för en offentligrättslig begränsning i anslutning till hanteringen av viruspandemin och om företagets stödkvot på 2,3 miljoner euro har uppnåtts eller håller på att uppnås, men det fortfarande är motiverat att bevilja företaget kostnadsstöd. Enligt förslaget fortsätter Statskontoret som statsbidragsmyndighet.

I den nu aktuella lagstiftningen är syftet med compensationen inte att kompensera för det förlorade kassaflödet och därigenom för den uteblivna rörelsevinsten. Däremot är avsikten att kompensera och lindra de ekonomiska aktörernas förluster när det till följd av epidemin och de restriktioner som införts för att bromsa upp den har blivit betydligt svårare att utöva näring och aktörerna inte rimligen har haft möjlighet att anpassa sin kostnadsstruktur så att den lämpar sig för undantagsförhållandena. Ekonomiutskottet hänvisar till de senaste motiven för stöd som införts med anledning av coronapandemin, i synnerhet till konstaterandet att pandemirelaterade stöd i princip inte längre är motiverade i detta skede i ljuset av statistik och ekonomiska analyser.

De restriktioner som infördes för att bromsa spridningen av coronaviruset motiverades med epidemiologiska skäl. Fördelarna med restriktionerna gäller hela samhället, medan de åtföljande förlusterna direkt drabbar de individer och näringar som restriktionerna gäller. Därför är det motiverat att de ekonomiska konsekvenserna av restriktionsåtgärderna lindras med offentliga medel.

Betänkande EkUB 9/2022 rd

Av denna anledning har ekonomiutskottet, med grundlagsutskottets medverkan (GrUU 7/2020 rd — RP 25/2020 rd), förutsatt att förluster som uppkommit till följd av att näringsverksamhet hindras på grund av åtgärder vidtagna av den offentliga förvaltningen ska ersättas (EkUB 5/2022 rd — RP 9/2022 rd, EkUB 18/2021 rd — RP 97/2021 rd, EkUB 5/2020 rd — RP 25/2020 rd, EkUB 3/2021 rd — RP 22/2021 rd och EkUB 7/2021 rd — RP 38/2021 rd).

Ekonomiutskottet tillstyrker bestämmelserna i propositionen utan ändringar och föreslår ett uttalande.

Sakkunnigyttranden. Det stöd som föreslås har i princip bemötts positivt vid ekonomiutskottets sakkunnigutfrågning. Kritik har dock riktats mot ansökningsprocessens och stödperiodens längd.

Behandlingen i ekonomiutskottet har också aktualiserat frågan om storleken på det stöd som olika EU-medlemsstater beviljar sina företag. Utskottet konstaterar i sammanhanget att coronastöden i olika medlemsstater är svåra att jämföra. Medlemsstaterna förfogar förutom över instrument för undantagsförhållanden också under normala förhållanden över ett relativt svårjämförbart urval av stöd och incitament som är kopplat också till varje medlemsstats grundläggande lösning för att trygga sina invånares försörjning och sporra dem till ekonomisk aktivitet, och över huvud taget till den beredskap för olika stödordningar som är bunden till de offentliga finansernas bärkraft.

Ekonomiutskottet upprepar sin bedömning som det gjort i samband med behandlingen av tidigare lagstiftning om kostnadsstöd, således att behovsprövningselementet i stödbestämmelserna främjar träffsäkerheten, men att en oundviklig nackdel då blir att handläggningen av ansökningar går långsammare i och med det manuella arbete som behovsprövningen kräver. Prövningen ökar också osäkerheten om innehållet i lagstiftningen.

Ekonomiutskottet hänvisar också till sina tidigare anmärkningar (bl.a. EkUB 18/2021 rd — RP 97/2021 rd) om de ramvillkor för stödnivån och de maximala stödbeloppen som EU-lagstiftningen medför. Vid beviljandet av statligt stöd ska också den gällande statsunderstödslagen (688/2001) beaktas. Den lagen tillämpas också på kostnadsstöd. Enligt statsunderstödslagen (6 §) ska understödet basera sig på kostnader och ersättningen får inte täcka dem till fullt belopp. Också EU:s regler om statligt stöd — liksom också kommissionens beslut om en tillfällig ram för statligt stöd — utgår från förbud mot överkompensation.

Kulturutskottets utlåtande. Kulturutskottet (KuUU 10/2021 rd — RP 39/2022 rd) har i enlighet med sitt verksamhetsområde fäst särskild uppmärksamhet vid evenemangs- och kulturbranschens ställning med tanke på den föreslagna regleringen och omfattningen av dess tillämpningsområde. Kulturutskottet har ansett det vara viktigt att identifiera evenemangsbranschens särdrag och kulturbranschens betydelse för människors psykiska och fysiska välbefinnande. Ekonomiutskottet hänvisar till den tidigare ändring i lagen om kostnadsstöd som gällde särskilt evenemangsbranschen (RP 79/2021 rd — EkUB 15/2021 rd, lag 435/2021) samt till de orsaker som anges i motiveringen till den relevanta propositionen till att stödåtgärderna inom evenemangsbranschen markerat måste hanteras via branschens nätverk av underleverantörer. I dessa nätverk har undervisnings- och kulturministeriets understöd en central betydelse på det sätt som beskrivs i motiveringen till RP 79/2021 rd.

Betänkande EkUB 9/2022 rd

Slutsatser. Ekonomiutskottet anser att lagstiftningen i princip och under normala förhållanden ska behandla ekonomiska aktörer jämlikt. Med tanke på rättvis konkurrens och marknadens funktion är det viktigt att lagstiftningsåtgärderna snedvrider denna konstellation så lite som möjligt. I ljuset av ett inkommet sakkunnigyttrande kan det dock anses motiverat med stöd som lindrar förluster som orsakas av myndighetsföreskrifter (GrUU 7/2020 rd).

Ekonomiutskottet betonar att det ska finnas en heltäckande kunskapsbas till stöd för allt beslutsfattande. Under coronapandemin har Lägesrummet varit en särskilt värdefull producent av numerisk bakgrundsinformation och analys av den. Riksdagens plenum har därför i enlighet med ekonomiutskottets förslag till uttalande (EkUB 5/2020 rd — RP 9/2022 rd) förutsatt att statsrådet "snabbt vidtar de åtgärder som krävs för att säkerställa att verksamheten i Lägesrummet/Datarummet omedelbart kan fortsätta." Enligt inkommen utredning har Lägesrummets eller Datarummets verksamhet de facto avbrutits, och för närvarande är det inte helt klart hur statsrådet ämnar säkerställa verksamheten. Ekonomiutskottet anser att läget är otillfredsställande och upprepar sitt uttalande i det ovannämnda betänkandet, med betoning på att lägesdata och senare analyser kräver kontinuitet i datainsamlingen. HGSE har beredskap att fortsätta verksamheten. Ekonomiutskottet betonar att det även efter att coronapandemin har tonat av finns det en stark efterfrågan på Lägesrummets analysverksamhet, till exempel på grund av de ekonomiska konsekvenserna av förändringarna i den geopolitiska miljön.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Ekonomiutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 39/2022 rd utan ändringar.

Riksdagen godkänner ett uttalande. (Utskottets förslag till uttalande)

Utskottets förslag till uttalande

Riksdagen förutsätter att statsrådet snabbt vidtar de åtgärder som krävs för att säkerställa att verksamheten i Lägesrummet/Datarummet kan fortsätta redan under riksdagens vårsession 2022.

Betänkande EkUB 9/2022 rd

Helsingfors 12.5.2022

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Sanni Grahn-Laasonen saml
vice ordförande Hanna Kosonen cent
medlem Atte Harjanne gröna
medlem Mari Holopainen gröna
medlem Hannu Hoskonen cent
medlem Eeva Kalli cent
medlem Raimo Piirainen sd
medlem Janne Sankelo saml
medlem Veikko Vallin saf
ersättare Hilikka Kemppi cent
ersättare Heikki Vestman saml
ersättare Peter Östman kd.

Sekreterare var

utskottsråd Teija Miller.